

ประวัติความเป็นมา

ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิด ตามกฎหมาย ศาลได้แต่พิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กประกอบกับลักษณะของความผิดที่เด็กได้กระทำลง แล้วกำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับความผิด และความรู้สึกผิดชอบของเด็ก ส่วนการควบคุมเด็กที่กระทำความผิด ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนตัดสันดานขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยให้อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียนดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็กที่กระทำความผิดซึ่งมีอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๖ ปี ไว้ให้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย ส่วนที่เสียหายและปลูกฝังนิสัยที่ดี ต่อมาได้โอนกิจการโรงเรียนตัดสันดานให้อยู่ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาโดยมีบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุในเขตบังคับ (อายุไม่เกิน ๑๕ ปี) ที่ไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ และต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. ๒๔๗๙ ขึ้น ใช้บังคับ โดยได้มีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษและต่อเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้หนัก ไปในทางฝึกอบรม ไม่ใช่การทำโทษเช่นแต่ก่อน กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพ สำหรับเด็กที่กระทำความผิดที่มีอายุยังไม่ครบ ๑๘ ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี ไว้เป็นพิเศษ โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนตัดสันดานเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพ พร้อมกับ ย้ายจากเกาะสีชังมาตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี ได้จัดตั้งเป็นทัณฑสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการตาม พระราชบัญญัติ จัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ ได้รับเด็ก ไว้ฝึกอบรม ณ เยาวชนสถานบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ส่วนทัณฑสถานวัยหนุ่ม ยังคงอยู่กับกรมราชทัณฑ์ พระราชบัญญัติ ควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้มีบทบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียนและเด็กอนาถาที่ประพฤติตนไม่สมควร แก้วและให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่ใช้อำนาจปกครอง โดยมีข้อเสียบางส่วนหรือทั้งหมดได้ และตั้งเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทนกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีสารวัตรนักเรียนออกทำการตรวจตราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรมขึ้น เช่นสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน โรงเรียนชาติสงเคราะห์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ วิทยาลัยพิบูลประชาสรรค์ เยาวชนสถานทุ่งมหาเมฆและเยาวชนสถานบางละมุง จังหวัดชลบุรี รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำความผิดมาโดยตลอด และเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องยังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลายประการ ทั้งกฎหมายที่บัญญัติไว้ก็เฉพาะสำหรับการปฏิบัติต่อเด็กหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติต่อเด็กในระหว่างที่ถูกจับกุมและระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กระทำความผิดซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมและมีผลเสียหายแก่เด็กจึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ กระทรวงยุติธรรม จึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน กลาง กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๙๕ โดยมี ที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ส่วนอาคารที่ทำการถาวรได้ก่อสร้างขึ้นในที่ดินราชพัสดุใกล้ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านถนนราชินี จัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๕ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๓๗๐,๐๐๐ บาท กำหนดเวลาก่อสร้าง ๓๐๐ วัน การเปิดทำการศาลคดีเด็กและเยาวชน กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๙๕ นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะ และพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไปพร้อมกับการสอบสวน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ศาลได้ทราบถึง

สาเหตุ แห่งการกระทำผิดก่อน แล้วจึงใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ต่อมา กระทรวงยุติธรรม ได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๗ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งตามมาตรา ๒๗๕ บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ขึ้น ซึ่งมีผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเดิมอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของศาลเยาวชนและครอบครัว มาอยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงยุติธรรม ตามมาตรา ๓๖ ภายหลังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมา สังกัดอยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการ ใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้น มีผลทำให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้รับการยกฐานะเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนโดยให้ มีอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕

ภายหลังจากที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีการจัดตั้งกรมขึ้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอีกครั้งหนึ่ง คือ ได้ยกเลิกกฎหมายเดิมและใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยมีผลให้ใช้บังคับเมื่อ พ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง (สนามหลวง) ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เปิดทำการบริเวณ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ ต่อมาในวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ที่ถนนสรรพาวุธ เขตบางนา กรุงเทพมหานคร จนกระทั่งปัจจุบัน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร มีภารกิจในการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะจิตใจ และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสอบสวนข้อเท็จจริงในการกระทำผิดและเสนอความเห็นในการแก้ไขต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาด้วยการสืบเสาะวิเคราะห์จากบุคลากรหลายวิชาชีพได้แก่ พนักงานคุมประพฤติ นักจิตวิทยา พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชนแต่ละบุคคลในเชิงลึกมากขึ้น และสามารถนำผลมาประเมินมาวางแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาเด็กและเยาวชนแต่ละรายและนำเสนอแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ของคณะกรรมการสหวิชาชีพประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพด้านจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ สาธารณะสุขและการศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะซึ่งจะทำให้การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กและเยาวชนเด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่กระทำความผิดมีอยู่ตั้งแต่ ๑๐ ปี แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ ซึ่งไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างการสอบสวนและพิจารณาคดี

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร มีหน่วยงานในสังกัดดังนี้

๑. สถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตาซึ่งจะเป็นสถานที่ควบคุมสำหรับเด็กผู้ชาย ที่ตั้งอยู่ที่ ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
๒. สถานแรกรับเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี เป็นสถานที่ควบคุมเด็กหญิง ที่ตั้งอยู่ที่ อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม
๓. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร (สาขามีนบุรี)

วิสัยทัศน์

" เป็นองค์กรมาตรฐานสากลด้านการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม "

ค่านิยมร่วม กรมพินิจฯ (UKED)

- สามัคคี (Unity)
- มีเมตตา (Kindness)
- มุ่งมั่น (Effort)
- พัฒนาเด็กและเยาวชน (Development)

พันธกิจ

1. พิทักษ์คุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพเด็ก เยาวชนและผู้เยาว์
2. ยกระดับคุณภาพในการดูแล แก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน
3. ส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่นในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน
สร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัว
และความเข้มแข็งของชุมชน
4. ส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และเอกชน ในการพิทักษ์คุ้มครอง
เด็ก เยาวชน และครอบครัว
5. พัฒนาระบบงาน เทคโนโลยี นวัตกรรมและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ